

การศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1
A Study on Problems and Solution Guidelines on Guidance
Administration in Schools under Phranakhon Si Ayutthaya Primary
Education Service Area Office1

ปทุม มหาปราบ

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

Email : patumm9@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 162 คน ครูแนะแนวจำนวน 162 คน และผู้เชี่ยวชาญจำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 2 ฉบับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัญหาการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ในภาพรวม มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีปัญหาสูงสุดคือด้านบริการรวบรวมข้อมูลนักเรียน รองลงมาคือ ด้านการจัดวางตัวบุคคล ด้านบริการสารสนเทศ ด้านบริการติดตามผล และด้านบริการให้คำปรึกษา ตามลำดับ 2) แนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ประกอบด้วย 5 ด้านรวมทั้งสิ้น 42 แนวทาง ได้แก่ ด้านบริการรวบรวมข้อมูลนักเรียน จำนวน 8 แนวทาง มีแนวทางแก้ไขที่สำคัญเช่น กำหนดจัดให้มีการประชุมสรุปปัญหาและอุปสรรคร่วมกัน ด้านบริการสารสนเทศ จำนวน 9 แนวทาง มีแนวทางแก้ไขที่สำคัญเช่น สรุป/รายงานผลการจัดบริการสารสนเทศ ด้านการศึกษา ด้านอาชีพและบุคลิกภาพและการปรับตัวในสังคม ด้านบริการให้คำปรึกษาจำนวน 10 แนวทาง มีแนวทางแก้ไขที่สำคัญเช่น ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานโดยผู้บังคับบัญชา ด้านการจัดวางตัวบุคคลจำนวน 8 แนวทาง มีแนวทางแก้ไขที่สำคัญเช่น การแต่งตั้งคณะกรรมการผู้พิจารณาอบทุนการศึกษา และด้านบริการติดตามผล จำนวน 7 แนวทาง มีแนวทางแก้ไขที่สำคัญเช่น สรุปรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของบุคลากรเพื่อคัดเลือกผู้มีความเหมาะสม โดยทั้งสี่ด้านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด 18 แนวทาง ระดับมาก 23 แนวทาง และระดับปานกลาง 1 แนวทาง และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด 6 แนวทาง และระดับมาก 36 แนวทาง

คำสำคัญ : การบริหารงานแนะแนว, ปัญหาการบริหารงานแนะแนว, แนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานแนะแนว

Abstract

The purposes of this research were to study problems and solution guidelines on guidance administration in the schools under Phranakhon Si Ayutthaya Primary Education Service Area Office 1. The samples consisted of 162 school administrators, 162 guidance teachers and 30 educational experts. The research tools were five rating – scaled questionnaires, two . The statistical analysis was employed in terms of percentage, mean, and standard deviation. The findings revealed

as follows:1) As a whole, the problems of guidance administration were at moderate levels. When each aspect was considered, it revealed that the problems in each aspect were at moderate levels ranking the means from the highest to the lowest levels as follows: students' information collection, placement, information, following up and counseling services; and 2)The solution of guidelines on guidance administration in the schools consisted 5 aspects with 42 items: students' information collection service (8 items), for example, conference of guidance board to conclude problems; information service (9 items), for example, reporting the performance of information service, counseling service (10 items), for example, administrator's following and evaluating; placement service (8 items), for example, assignment board for considering scholarship and following up service (7 items), for example, checking personal information of person to put the right job on them. Regarding suitability; eighteen items were at the highest level; twenty - three items were at high level and one item was at moderate level. For possibility, six items were at the highest level and thirty - six items were at high level.

Key words: guidance administration, problems of guidance administration, solution guidelines on guidance administration

1. บทนำ

สถานศึกษา นับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญรุ่งเรืองทัดเทียมกับนานาประเทศ เพราะสถานศึกษาเป็นเครื่องมือในการสร้างพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดี มีปัญญา ปัญหาสังคมได้ทวีความซับซ้อนรุนแรงขึ้นทุกขณะ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาการมีค่านิยมฟุ้งเพื่อเลียนแบบ การแพร่ระบาดของยาเสพติด การก่ออาชญากรรม การทำแท้ง การฆ่าตัวตาย ความอ่อนไหวทางจิตใจ ฯลฯ ปัญหาเหล่านี้มีสาเหตุสำคัญคือบุคคลไม่รู้จักตนเองและสภาพแวดล้อมที่ดีพอ ขาดทักษะในการตัดสินใจแก้ปัญหา สามารถปรับตัวในสถานการณ์ต่างๆ ได้ จึงจำเป็นที่สถานศึกษาต้องใช้กระบวนการแนะแนวเป็นกลไกสำคัญในการป้องกันช่วยเหลือส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน ดังที่ สุขพัชรา ชิมเจริญ [1] กล่าวถึงจุดหมายของการแนะแนวว่า เป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นส่งเสริมผู้เรียนให้มีคุณภาพเหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล ค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน มีทักษะการดำเนินชีวิตที่มีวุฒิทางอารมณ์ มีศีลธรรม จริยธรรม รู้จักการเรียนรู้ในเชิงพหุปัญญา รู้จักคิดตัดสินใจ แก้ปัญหาช่วงวิกฤต วางแผนการศึกษาต่อ และการพัฒนานิสัยโลกอาชีพ และการมีงานทำรวมทั้งดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

การบริหารจัดการงานแนะแนวให้บรรลุจุดมุ่งหมาย จำเป็นต้องใช้กระบวนการทางจิตวิทยาและการแนะแนว

เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจตนเองสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2545, และพ.ศ.2553 [2] กล่าวถึงงานแนะแนวช่วยให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจตนเองอย่างถูกต้อง รู้ขอบเขตความสามารถเห็นคุณค่าของตนเอง รู้จักใช้วิจารณญาณในการแก้ปัญหาวางแผนชีวิตได้ถูกต้อง สามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ ดังนั้นทุกโรงเรียนจึงควรบริหารงานแนะแนวให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว การบริหารงานแนะแนวให้เกิดสัมฤทธิ์ผลอย่างแท้จริงทั้งในด้านการพัฒนาระบบการแนะแนว และการจัดการเรียนรู้ที่สามารถสนองความต้องการความถนัด ความสามารถของผู้เรียนได้อย่างครบถ้วนเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ผู้บริหาร ครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศาสตร์และศิลป์ของการแนะแนว ดังที่ กรมวิชาการ [3] กล่าวไว้ว่า การที่จะจัดการศึกษาให้ตอบสนองความมุ่งหมายและหลักการดังกล่าวได้นั้น ต้องมีการจัดระบบการบริหารงานที่ดี สำหรับระบบและกระบวนการบริหารงานแนะแนวเป็นที่ยอมรับและนำมาปฏิบัติกันอย่างแพร่หลายได้แก่ การบริหารงานแนะแนวตามแนวคิดของเดมมิง (Edward Deming) นำมาใช้บริหารการแนะแนวโรงเรียน ดังที่ สมคิด บางโม ได้อธิบายว่า เดมมิงประยุกต์ทฤษฎีบริหารของ गुลิค

และเออร์วิค (Luther Gulick and Lyndon Urwick) ให้สั้นลงเรียกว่า วงจรเดมมิง (Deming cycle) [4]

จากการศึกษางานวิจัยและทฤษฎีต่างๆ เกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียน ซึ่งปัญหาส่วนมากที่พบได้แก่ ไม่มีการกำหนดแผนการแนะแนวหรือนโยบายไว้ ไม่มีการจัดทำโครงการปฏิบัติการแนะแนวไม่มีปฏิทินปฏิบัติการแนะแนวรายปี ไม่มีการประชุมการแนะแนว ไม่มีการกำหนดบทบาทครูแนะแนว ไม่มีการนิเทศติดตามและปัญหาประเมินผลการปฏิบัติการแนะแนว ปัจจัยการบริหารและการจัดระบบงาน ครูแนะแนวมีภาระงานมาก และต้องรับผิดชอบหน้าที่อื่นๆ [5]

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ในด้านการบริการรวบรวมข้อมูลผู้เรียนรายบุคคล การบริการสารสนเทศ การบริการให้คำปรึกษา การบริการจัดวางตัวบุคคล และการบริการติดตามผล ว่าในแต่ละด้านมีประเด็นปัญหาสูงสุดในเรื่องใดและจะมีแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 เพื่อจะนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาสะท้อนปัญหาให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับทราบและนำเสนอเป็นแนวทางในการแก้ไขและพัฒนาการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ต่อไป

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารงานแนะแนวโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

2.2 เพื่อศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานแนะแนวโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

3. ขอบเขตการวิจัย

3.1 หน่วยในการวิเคราะห์

โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาปัญหาการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ใช้ในชั้นการศึกษาปัญหาการบริหารงานแนะแนว และกลุ่มที่ใช้ในชั้นการศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานแนะแนว ตามรายละเอียดดังนี้

3.2.1 ชั้นศึกษาปัญหาการบริหารงานแนะแนว

3.2.1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 192 คน และครูแนะแนว จำนวน 192 คน รวม 384 คน

3.2.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 162 คน และครูแนะแนว จำนวน 162 คน รวม 324 คน ได้มาจากการตามสูตรการคำนวณของ ทาโรยามาเน่ [6] โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย

3.2.2 ชั้นศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานแนะแนว

3.2.2.1 ประชากร ได้แก่ ศึกษานิเทศก์ จำนวน 21 คน ผู้บริหาร 192 และครูแนะแนว จำนวน 192 คน ตามคุณสมบัติที่กำหนด

3.2.2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ศึกษานิเทศก์ที่เกี่ยวข้องกับงานหลักสูตร และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ผู้บริหารที่มีประสบการณ์บริหารโรงเรียนไม่น้อยกว่า 10 ปี และครูแนะแนวที่มีประสบการณ์ปฏิบัติงานแนะแนวไม่น้อยกว่า 10 ปี โดยอัตราส่วน 10:10:10 รวมทั้งสิ้น จำนวน 30 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 2 ฉบับ โดยใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

โดยแบบสอบถามฉบับที่ 1 การศึกษาปัญหาการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 สร้าง

จากแนวคิดทฤษฎีการบริหารงานแนะแนวแล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ

แบบสอบถามฉบับที่ 2 การศึกษาแนวทางแก้ไขการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 สร้างจากการนำปัญหาสูงสุดของแต่ละด้านมาหาแนวทางแก้ไขโดยยึดหลักทฤษฎีการบริหารงานแนะแนวตามข้อปัญหาดังกล่าวเป็นสำคัญแล้วได้นำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

6. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 สามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

6.1 ปัญหาการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียน โดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีปัญหามากที่สุด คือ ด้านบริการรวบรวมข้อมูลนักเรียน และด้านที่มีปัญหาน้อยที่สุด คือ ด้านบริการให้คำปรึกษา เมื่อพิจารณาปัญหารายข้อของแต่ละด้าน พบว่าประเด็นที่เป็นปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุดในแต่ละด้านมีดังนี้

6.1.1 ด้านบริการรวบรวมข้อมูล ผู้เรียนรายบุคคล ปัญหาสูงสุดคือการเยี่ยมบ้านนักเรียนที่ทำให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ที่เป็นจริง

6.1.2 ด้านบริการสารสนเทศ ปัญหาสูงสุดคือการจัดหาแหล่งข้อมูลความรู้ด้านการศึกษาอาชีพและด้านบุคลิกภาพการปรับตัวในสังคมที่ทันสมัยหลากหลายและเพียงพอต่อนักเรียน

6.1.3 ด้านบริการให้คำปรึกษา ปัญหาสูงสุดคือการมอบหมายให้บุคลากรดำเนินการให้คำปรึกษา

6.1.4 ด้านบริการจัดวางตัวบุคคล ปัญหาสูงสุดคือการตรวจสอบผู้เรียนเพื่อคัดเลือกผู้เรียนเข้ารับทุนการศึกษา

6.1.5 ด้านการบริการติดตามผล ปัญหาสูงสุดคือการแต่งตั้งคณะกรรมการวางแผนบริการติดตามผล

6.2 แนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ทั้ง 5 ด้าน รวมทั้งสิ้น จำนวน 42 แนวทาง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 18 แนวทาง ระดับมาก จำนวน 23 แนวทาง และระดับปานกลาง จำนวน 1 แนวทาง สำหรับความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด 6 แนวทาง และระดับมาก จำนวน 36 แนวทาง ซึ่งผู้วิจัยจะได้แสดงรายละเอียดไว้เฉพาะแนวทางทางที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้สูงสุด 3 อันดับ โดยมีรายละเอียดดังนี้

6.2.1 ด้านบริการรวบรวมข้อมูลนักเรียน มีแนวทางแก้ไขปัญห จำนวน 8 แนวทาง โดยมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดจำนวน 5 แนวทาง ระดับมากจำนวน 3 แนวทาง และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก 8 แนวทาง มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยแนวทางที่มีความเหมาะสมสูงสุด คือ 1) กำหนดจัดให้ประชุมสรุปปัญหาและอุปสรรคร่วมกัน 2) ครูผู้รับผิดชอบออกเยี่ยมบ้านนักเรียนตามแผนกำหนด และ 3) การรายงานผลการปฏิบัติการเยี่ยมบ้านนักเรียน ตามลำดับ ส่วนแนวทางที่มีความเป็นไปได้สูงสุด คือ 1) มีการรายงานผลการปฏิบัติเยี่ยมบ้านนักเรียน 2) นำปัญหาและอุปสรรคมารับปรุงแก้ไขพัฒนา กิจกรรมการเยี่ยมบ้านนักเรียนครั้งต่อไป และ 3) ครูผู้รับผิดชอบออกเยี่ยมบ้านนักเรียนตามแผนกำหนดตามลำดับ

6.2.2 ด้านบริการสารสนเทศ มีแนวทางแก้ไขปัญห จำนวน 9 แนวทาง โดยมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 5 แนวทาง และระดับมาก จำนวน 4 แนวทางสำหรับความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดจำนวน 2 แนวทาง และระดับมาก จำนวน 7 แนวทาง มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยรวมอยู่ในระดับมากโดยแนวทางที่มีความเหมาะสมสูงสุด คือ 1) สรุป/รายงานผลการจัดบริการสารสนเทศด้านการศึกษา ด้านอาชีพและบุคลิกภาพ การปรับตัวในสังคม 2) จัดทำแบบตรวจสอบความเพียงพอสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หนังสือสิ่งพิมพ์ เอกสาร ให้บริการสารสนเทศ ด้านการศึกษา ด้านอาชีพและด้านบุคลิกภาพ และ 3) สรรวจแหล่งข้อมูลความรู้ที่มีความเหมาะสมต่อการนำมาจัดบริการด้านการศึกษา ด้านอาชีพ และการบุคลิกภาพ การปรับตัวในสังคม ตามลำดับ

ส่วนแนวทางที่มีความเป็นไปได้สูงสุด คือ 1) กำหนดให้มีการนำปัญหาและอุปสรรคมาแก้ไขปรับปรุงพัฒนาการจัดบริการสารสนเทศด้านการศึกษาด้านอาชีพ และ บุคลิกภาพการปรับตัวในสังคม 2) กำหนดสถานที่จัดบริการข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาด้านอาชีพและด้าน บุคลิกภาพการปรับตัวในสังคม และ 3) ออกคำสั่งแต่งตั้งผู้รับผิดชอบงานจัดหาแหล่งข้อมูลสารสนเทศ ตามลำดับ

6.3 ด้านบริการให้คำปรึกษา มีแนวทางแก้ไขปัญห จำนวน 10 แนวทาง โดยมีความเหมาะสมอยู่ในระดับ มากที่สุด 2 แนวทาง ระดับมาก จำนวน 7 แนวทาง และระดับปานกลาง จำนวน 1 แนวทาง สำหรับความ เป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 3 แนวทาง ระดับมาก จำนวน 7 แนวทาง มีความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยแนวทางที่ มีความเหมาะสมสูงสุด คือ 1) ติดตามและประเมินผล การปฏิบัติงานโดยผู้บังคับบัญชา 2) ประเมินความพึง พอใจในการเข้ารับบริการของนักเรียน และ 3) ออก คำสั่งแต่งตั้งบุคลากรปฏิบัติหน้าที่ให้คำปรึกษา ตามลำดับ ส่วนแนวทางที่มีความเป็นไปได้สูงสุด คือ 1) คัดเลือกบุคคลที่มีความเหมาะสมในการปฏิบัติงาน 2) ออกคำสั่งแต่งตั้งบุคลากรปฏิบัติหน้าที่ให้คำปรึกษา และ 3) ศึกษาแนวทางการดำเนินงานของบุคลากรผู้ให้ คำปรึกษา ตามลำดับ

6.4 ด้านการบริการจัดวางตัวบุคคล มีแนวทางแก้ไข ปัญหา จำนวน 8 แนวทาง โดยมีความเหมาะสมอยู่ใน ระดับมากที่สุด จำนวน 3 แนวทาง และระดับมาก จำนวน 5 แนวทาง สำหรับความเป็นไปได้อยู่ในระดับ มากที่สุด จำนวน 1 แนวทาง และระดับมาก จำนวน 7 แนวทาง มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดย รวมอยู่ในระดับมาก โดยแนวทางที่มีความเหมาะสม สูงสุด คือ 1) แต่งตั้งคณะกรรมการผู้พิจารณาอบ หุณการศึกษา 2) จัดประชุมเพื่อทางแก้ไขพัฒนาการ คัดเลือกนักเรียนรับทุนการศึกษาในครั้งต่อไป และ 3) ติดตามผลการตรวจสอบนักเรียนเพื่อคัดเลือกให้รับ ทุนการศึกษามีความสอดคล้องต่อความมุ่งหมายในการ จัดสรรทุน ตามลำดับ ส่วนแนวทางที่มีความเป็นไปได้ สูงสุด คือ 1) จัดทำรายงาน สรุปปัญหาการตรวจสอบ นักเรียนคัดเลือกให้รับทุนการศึกษา 2) แต่งตั้ง

คณะกรรมการพิจารณาอบ หุณการศึกษา และ 3) แจ้ง จุดมุ่งหมายการให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนให้ชัดเจน ตามลำดับ

6.5 ด้านการบริการติดตามผล มีแนวทางแก้ไข ปัญหา จำนวน 7 แนวทาง โดยมีความเหมาะสมอยู่ใน ระดับมากที่สุด จำนวน 3 แนวทาง และระดับมาก จำนวน 4 แนวทาง สำหรับความเป็นไปได้อยู่ในระดับ มาก จำนวน 7 แนวทาง มีความเหมาะสมโดย และ ความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยแนวทางที่มี ความเหมาะสมสูงสุด คือ 1) สืบหาข้อมูลพื้นฐานของ บุคลากรเพื่อคัดเลือกผู้ที่มีความเหมาะสม 2) จัด ประชุมอบรมสัมมนา เพื่อให้ความรู้และสร้างความ ตระหนักในการปฏิบัติงาน และ 3) ประเมินผลการ ปฏิบัติงานของคณะกรรมการวางแผนบริการติดตาม ผล เพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนาการปฏิบัติงานครั้งต่อไป ตามลำดับ ส่วนแนวทางที่มีความเป็นไปได้สูงสุด คือ 1) ศึกษาและจัดทำกรอบแนวทางการปฏิบัติงานของ คณะกรรมการให้มีความชัดเจน 2) กำหนดโครงสร้าง คณะกรรมการวางแผนติดตามผลตามกรอบแนว ทางการปฏิบัติงาน และ 3) จัดทำงบประมาณ ทรัพยากรที่มีความจำเป็นต่อการจัดการบริการติดตามผล ตามลำดับ

7. อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์และสรุปผลการวิจัยสามารถ อภิปรายผลได้ ดังนี้

7.1 ปัญหาการบริหารงานแนะแนวโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษา ประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยรวมทั้ง 5 ด้าน มี ปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งอาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ได้มีการ ปฏิบัติงานตามเอกสารประกอบหลักสูตร คือ แนว ทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 และ แนวทางการจัด กิจกรรมแนะแนวในระดับประถมศึกษา ปัญหาสูงสุด ของการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 แต่ละด้าน มีความ

สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ จารุวรรณ ธีระวิชัย [7] ได้ศึกษาปัญหาในการจัดการบริการแนะแนวของครูแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแพร่ ด้านปัญหาในการจัดบริการแนะแนวทั้ง 5 บริการ พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมากคือ ปัญหาเกี่ยวกับแหล่งบริการให้ยืมแบบสอบถามที่นำไปใช้ในการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล ความร่วมมือจากคณะครู และเวลาในการจัดบริการสนเทศ ขาดการสนับสนุนและความสนใจจากผู้บริหาร ในการจัดบริการให้คำปรึกษารวมทั้งปัญหาเกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในการจัดวางตัวบุคคล เช่น แบบสอบถามความสนใจแบบสอบถามความถนัด และการติดตามผลการศึกษานักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการจัดการบริการแนะแนวด้านต่าง ๆ ของครูแนะแนว พบว่า ครูแนะแนวทำงานหลายด้าน มีคาบเวลาการสอนมากจึงทำให้ครูไม่มีเวลาในการจัดบริการแนะแนวมากนัก ที่สำคัญครูแนะแนวไม่ได้จบวิชาเอกแนะแนวโดยตรง จึงทำให้การดำเนินงานแนะแนวไม่บรรลุผลเท่าที่ควร ขณะเดียวกันยังขาดงบประมาณสนับสนุนอีกด้วย จิราพร พานทอง [8] ศึกษาบทบาทผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารงานแนะแนวโรงเรียนที่มีการจัดการศึกษา 3 ช่วงชั้น สังกัดกรุงเทพมหานคร สรุปได้ว่าผู้บริหารมีบทบาทอยู่ในระดับค่อนข้างมากโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ผู้บริหาร มีบทบาทต่อการบริหารงานแนะแนวในด้านการปฏิบัติงาน (Do) มากที่สุด ต่อมาคือด้านการวางแผน (Plan) ด้านการปรับปรุงพัฒนา (Act) และน้อยที่สุดคือบทบาทด้านการตรวจสอบ (Check) เมื่อศึกษาความแตกต่างบทบาทของผู้บริหารพบว่าผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กมีบทบาทน้อยกว่าผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่

7.2. แนวทางการแก้ปัญหาการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

7.2.1 ด้านบริการรวบรวมข้อมูลนักเรียน มีแนวทางการแก้ปัญหา จำนวน 8 แนวทาง โดยรายการที่มีความเหมาะสมสูงสุด คือ กำหนดจัดให้ประชุมสรุป

ปัญหาและอุปสรรคร่วมกัน ส่วนแนวทางที่มีความเป็นไปได้สูงสุด คือ กำหนดให้มีการรายงานผล การปฏิบัติเยี่ยมบ้าน ทั้งนี้เป็นเพราะว่าการประชุมสรุปปัญหาในการบริหารงานแนะแนวจะช่วยให้บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนรับรู้ปัญหาต่างๆร่วมกันทั้งยังตระหนักถึงความสำคัญในการร่วมกันแก้ไขปัญหาและมีส่วนร่วมในการคิดแก้ปัญหาทำให้มีแนวทางการแก้ไขที่หลากหลายและตรงกับความต้องการของผู้ปฏิบัติงาน สำหรับมีความเป็นไปได้สูงสุดคือ กำหนดให้มีการรายงานผล การปฏิบัติเยี่ยมบ้านนักเรียนเนื่องจากเป็นงานที่อยู่ในขั้นตอนการปฏิบัติงานปกติที่ผู้ปฏิบัติต้องดำเนินการรายงานผลการปฏิบัติงานอยู่แล้ว ดังนั้นเป็นไปได้ว่า ประเด็นดังกล่าวจึงเป็นประเด็นที่ผู้ตอบเห็นว่าเป็นงานประจำที่ต้องปฏิบัติและมีความเป็นไปได้สูงสุด

7.2.2 ด้านบริการสารสนเทศ มีแนวทางการแก้ปัญหาจำนวน 9 แนวทาง โดยแนวทางที่มีความเหมาะสมสูงสุดคือ ข้อเสนอ/รายงานผลการจัดการบริการสารสนเทศ ด้านการศึกษา ด้านอาชีพและบุคลิกภาพ การปรับตัวในสังคม ทั้งนี้ความเป็นไปได้นี้กล่าว เนื่องจากการสรุปผลรายงานผลงานการจัดการบริการสารสนเทศจะทำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารงานแนะแนวด้านบริการสารสนเทศ เห็นผลโดยภาพรวมของงานอย่างชัดเจน เป็นข้อมูลในการตัดสินใจปรับปรุงหรือพัฒนา งาน ส่วนความเป็นไปได้ ส่วนแนวทางที่มีความเป็นไปได้สูงสุด คือ กำหนดให้มีการนำปัญหาและอุปสรรคมาแก้ไขปรับปรุงพัฒนาการจัดการบริการสารสนเทศด้าน การศึกษาด้านอาชีพ และการบุคลิกภาพการปรับตัวในสังคม เนื่องจากการจัดการประชุมสรุปปัญหาเป็นกระบวนการบริหารทั่วไปที่ผู้บริหารสามารถ กำหนดสั่งการให้มีการจัดประชุม ซึ่งเป็นสิ่งที่อยู่ในอำนาจของผู้บริหารที่จะดำเนินการได้จึงเป็นประเด็นที่เป็นไปได้ในการปฏิบัติสูงสุด

7.2.3 ด้านบริการให้คำปรึกษา มีแนวทางการแก้ปัญหาจำนวน 10 แนวทาง โดยแนวทางที่เหมาะสมสูงสุด คือ ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานโดยผู้บังคับบัญชา ทั้งนี้เนื่องจากการติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้บังคับบัญชาเป็นการกระตุ้นให้ผู้ปฏิบัติให้มีความกระตือรือร้นในการที่จะปฏิบัติงาน พร้อมทั้ง แสดงถึงความเอาใจใส่ในงานที่ได้มอบหมาย

ทำให้งานประสบผลสำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ ส่วนแนวทางที่มีความเป็นไปได้สูงสุด คือ คัดเลือกบุคคลที่มีความเหมาะสมในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้เพราะการคัดเลือกบุคลากรปฏิบัติงานถือเป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่จะกระทำได้ตามระบบงานที่ผู้บริหารสามารถเสนอข้ออัตรากำลังจากต้นสังกัดที่มีความเหมาะสมต่องานที่ได้รับมอบหมาย

7.2.4 ด้านการบริการจัดวางตัวบุคคล มีแนวทางการแก้ปัญหา จำนวน 8 แนวทาง โดยแนวทางที่มีความเหมาะสมสูงสุด คือ แต่งตั้งคณะกรรมการผู้พิจารณาทุนการศึกษา ทั้งนี้การแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาช่วยให้เกิดกระบวนการ การกลั่นกรองบุคคลที่มีความเหมาะสมมากที่สุดในการเข้ารับทุนการศึกษา ส่วนแนวทางที่มีความเป็นไปได้สูงสุด คือ จัดทำรายงาน สรุปปัญหาการตรวจสอบนักเรียนคัดเลือกให้รับทุนการศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากการจัดทำสรุปรายงานปัญหาต่างๆ เป็นหน้าที่ในการปฏิบัติงานที่ผู้ปฏิบัติต้องทำเป็นประจำ

7.2.5 ด้านการบริการติดตามผล มีแนวทางการแก้ปัญหา จำนวน 7 แนวทางโดยแนวทางที่มีความเหมาะสมสูงสุด คือ การสำรวจข้อมูลพื้นฐานของบุคลากรเพื่อคัดเลือกผู้ที่มีความเหมาะสมในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้เนื่องจากการการคัดเลือกผู้ที่มีคุณสมบัติพื้นฐานที่เหมาะสมมาปฏิบัติงานเป็นสิ่งที่ช่วยให้งานมีประสิทธิภาพมากขึ้น ส่วนแนวทางที่มีความเป็นไปได้สูงสุด คือ ศึกษาและจัดทำกรอบแนวทางการปฏิบัติงานของคณะกรรมการให้มีความชัดเจน

ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า การจัดทำกรอบแนวทางการปฏิบัติการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนหากกระทำโดยมีกระบวนการขั้นตอนจะช่วยให้ผู้ปฏิบัติมีแนวทางการปฏิบัติงานที่ชัดเจน สำหรับแนวทางการบริหารงานดังกล่าวโดยรวม สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมหวัง ทาแกง [9] ได้ทำการศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการงานแนะแนวของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 พบว่า ปัญหาการบริหารจัดการงานแนะแนวของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 โดยภาพรวมมีปัญหาการบริหารจัดการ อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า

มีปัญหาการบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการกำหนดนโยบายและการบริหารงานแนะแนว และขั้นตอนการปรับปรุงและพัฒนางาน และมีปัญหาการบริหารจัดการอยู่ในระดับน้อย 1 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการแต่งตั้งคณะกรรมการแนะแนว นอกนั้นมีปัญหาการบริหารจัดการอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับบทสรุปปัญหาการบริหารงานแนะแนวจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานแนะแนว ของ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่เสนอไว้ในเอกสารชุดฝึกอบรมครูแนะแนวตามโครงการยกระดับคุณภาพการศึกษากล่าวถึง แนวทางการบริหารงานแนะแนว โดยมีปัญหาที่ต้องมีการบริหารจัดการที่ดีไว้ดังนี้ [10]

1) ด้านบริการรวบรวมข้อมูลผู้เรียนรายบุคคล ครูแนะแนวขาดความรู้ทักษะการใช้เครื่องมือมาตรฐานเพื่อศึกษารวบรวมข้อมูลผู้เรียนรายบุคคล ขาดทักษะการเยี่ยมบ้านนักเรียน มีปัญหาการประสานงานระหว่างครูในโรงเรียนขาดงบประมาณในการจัดซื้อจัดทำเครื่องมือ

2) ด้านบริการสารสนเทศ ครูแนะแนวขาด ความชำนาญการใช้สื่อเทคโนโลยี มีปัญหาการใช้สื่อทัศนูปกรณ์ต่างๆ มาเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารประชาสัมพันธ์งานแนะแนว ครูแนะแนวมีปัญหา การประสานงานวิทยากรผู้มีความรู้ในด้านต่างๆ ที่นักเรียนสนใจ

3) ด้านบริการให้คำปรึกษา ครูแนะแนวไม่ได้สำเร็จการศึกษาสาขาการแนะแนว หรือ จิตวิทยาการให้ การปรึกษาโดยตรง ทำให้ขาดความรู้ ขาดทักษะในการปฏิบัติงาน การปฏิบัติงานให้การปรึกษาไม่มีระบบ ทำให้ขาดกระบวนการปฏิบัติงานในรูปแบบ PDCA (Plan – Do – Check – Act)

4) ด้านบริการจัดการวางตัวบุคคล ปัญหาเกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในการจัดวางตัวบุคคล เช่น แบบสอบถามความสนใจ แบบสอบถามความถนัดนักเรียนส่วนใหญ่ประสบปัญหาเรื่องทุนการศึกษาและปัญหาในการเรียนซ่อมเสริม ครูแนะแนวมีปัญหาในการจัดหางานให้นักเรียนทำในช่วงเวลาว่างเนื่องจากนักเรียนไม่เห็นความสำคัญของการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

5) ด้านบริการติดตามผล ครูแนะแนวมีปัญหาเกี่ยวกับการสำรวจปัญหาการว่างงานของศิษย์เก่าการติดตามผลการศึกษาต่อของนักเรียน การติดตามผลนักเรียนที่ขาดเรียนบ่อย การติดตามและประเมินผลนักเรียนนักศึกษาที่ลาออกจากการศึกษาระหว่างปีการศึกษา

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนยังไม่มีแนวทางการบริหารที่มีความชัดเจนหรือขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการนำหลักการบริหารงาน เน้นแนวแบบ PDCA เข้ามาดำเนินการ เพื่อให้การแนะแนวในโรงเรียนบรรลุตามเป้าหมาย

8. ข้อเสนอแนะของการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ของการวิจัยในครั้งนี้มีประเด็นข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

8.1 ปัญหาการบริหารงานแนะแนว จากผลการวิจัย

พบว่า ด้านที่ปัญหาสูงสุด คือ ด้านการบริการรวบรวมข้อมูลนักเรียน ดังนั้นหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องควรปฏิบัติดังนี้

8.1.1 ผู้บริหารโรงเรียน ควรให้คำปรึกษาแนะนำและหาองค์ความรู้ด้านการบริการรวบรวมข้อมูลนักเรียน พร้อมทั้งการกำกับ ติดตาม

8.1.2 ครูและบุคลากร ที่ปฏิบัติงานต้องมีความตระหนักและให้ความสำคัญด้านบริการรวบรวมข้อมูลผู้เรียน โดยปฏิบัติงานตามแนวปฏิบัติและคู่มือที่เกี่ยวข้องอย่างถูกต้องครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน

8.1.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ควรมีการส่งเสริมสนับสนุนจัดให้มีคู่มือเกี่ยวกับการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียน

8.2 ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานแนะแนว จากผลการวิจัยพบว่า มีค่าความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ระดับมาก และระดับมากที่สุด สำหรับความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากและมากที่สุด ดังนั้นหน่วยงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องควรปฏิบัติดังนี้

8.2.1 ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ควรนำแนวทางการแก้ไขการ

บริหารงานแนะแนว ไปให้ผู้บริหารโรงเรียนนำไปปฏิบัติในโรงเรียน

8.2.2 ผู้บริหารโรงเรียน ควรนำแนวทางนี้ไปทดลองใช้ในโรงเรียนเพื่อจะได้นำผลมาปรับปรุงแก้ไขปัญหาการบริหารงานแนะแนวโรงเรียน

8.2.3 ครูแนะแนว ควรตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียน และควรนำแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานแนะแนวที่ได้จากการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน

9. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

9.1 ควรศึกษาประสิทธิผลของการนำแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนไปใช้

9.2 ควรศึกษาปัญหาการบริหารงานแนะแนวของโรงเรียนในสังกัดอื่น

9.3 ควรศึกษาวิจัยเชิงพัฒนาเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียน

10. เอกสารอ้างอิง

- [1] สุขพัฑรา ชัมเจริญ, “การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน”, กรุงเทพฯ : ประสานมิตร, 2545.
- [2] ฝ่ายวิชาการ สำนักพิมพ์เดอะบุคส์ “พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ.2545 และฉบับที่ 3 พ.ศ.2553”, กรุงเทพฯ : เดอะบุคส์, 2556.
- [3] กรมวิชาการ, “คู่มือบริหารจัดการแนะแนว”, กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง, 2545.
- [4] สมคิด บางโม. (2544). องค์การและการจัดการ. กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏพระนคร.
- [5] จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, “ชุดฝึกอบรมแนะแนวโครงการยกระดับคุณภาพครูทั้งระบบ”, กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง, 2553.
- [6] กาญจนา รุ่งราตรี, “ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับวิจัย”, พระนครศรีอยุธยา: คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, 2542.

- [7] จารุวรรณ ธีระวิชัย, “ปัญหาในการจัดบริการแนะแนวของครูแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแพร่”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาและการแนะแนว, การศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, 2541.
- [8] จิราพร พานทอง, “บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารงานแนะแนวโรงเรียนที่มี การจัดการศึกษา 3 ช่วงชั้นสังกัด กรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา.
- [9] สมหวัง ทาแกง, “การศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการงานแนะแนวของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, 2550.
- [10] จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, “ชุดฝึกอบรมแนะแนวโครงการยกระดับคุณภาพครูทั้งระบบ (ระยะที่2)”, กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง, 2555.